

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Επιμορφωτικό – υποστηρικτικό υλικό
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

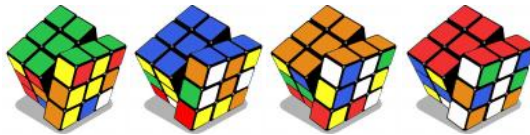
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

1. Τι είναι τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων (ΕΔ)
2. Πώς υλοποιούνται τα ΕΔ
3. Τι εννοούμε Δεξιότητες στα ΕΔ
4. Ζητήματα Εκπαιδευτικού προγραμματισμού

Θεοδώρα Αστέρη (Ντορέττα)

Σύμβουλος Α΄, Δρ. Ειδικής Παιδαγωγικής & Ψυχολογίας
Συντονίστρια της Επιστημονικής Μονάδας Ειδικής και Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης
Προϊσταμένη Τμήματος Α΄: Εκπαιδευτική Καινοτομία και Ενταξιακή Εκπαίδευση

Τι είναι Εργαστήρια Δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα

Τα «Εργαστήρια Δεξιοτήτων» του 21^{ου} αιώνα δημιουργήθηκαν μέσα από μια ερευνητική δράση και διαδικασίες σχεδιασμού της μάθησης με bottom up προσανατολισμό κατά το σχολικό έτος 2020-21.

Για τη δημιουργία του βασικού σχεδιασμού και του ερευνητικού σχεδίου των ΕΔ μελετήθηκαν:

το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για το Δημοκρατικό Πολιτισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης (CDCs)

το Πλαίσιο Αναφοράς Ψηφιακής Ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Digital Competence- DigComp)

το υλικό της εκπαιδευτικής εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης «Μιλώ ελεύθερα, Μαθαίνω με ασφάλεια» ("Free to speak, Safe to Learn- Democratic Schools for All") για τη δημοκρατική συνύπαρξη στα σχολεία σε σύμπραξη με το ΥΠΑΙΘ (CDCs)

τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έκθεση **PISA 2010-15** για τις σχολικές δεξιότητες και την ικανότητα των μαθητών και μαθητριών να αξιοποιούν τις σχολικές γνώσεις και ικανότητές τους προκειμένου να επιλύουν καθημερινά προβλήματα,

έρευνες και συστάσεις της **UNESCO** σχετικά με το σχολείο του 21^{ου} αιώνα και την αλλαγή παιδαγωγικού παραδείγματος

προγράμματα της Αγωγής Υγείας, της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, των Σχολικών Δραστηριοτήτων και των Πολιτιστικών δραστηριοτήτων

προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών για την προαγωγή του Παγκόσμιου Πολίτη

το εκπαιδευτικό υλικό **Leaving Democracy** του Συμβουλίου της Ευρώπης.

οι συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη συμπεριληπτική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

οι εκθέσεις αξιολόγησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εκπονούνται και υλοποιούνται από φορείς στο πλαίσιο της εγκύκλιος οδηγίας «σχολικών δραστηριοτήτων»

προγράμματα Erasmus+ και τα προϊόντα τους με θεματολογία συναφή προς τις θεματικές ενότητες των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων

Με βάση τα αποτελέσματα της υλοποίησης της πιλοτικής δράσης με τίτλο «**Εργαστήρια Δεξιότητων**» σε συγκεκριμένες σχολικές μονάδες της χώρας κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2020-2021, με σκοπό την ενίσχυση της καλλιέργειας ήπιων δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής και δεξιοτήτων τεχνολογίας και επιστήμης στους μαθητές και στις μαθήτριες, **πρόκειται να θεσμοθετηθεί η γενίκευση της δράσης σε όλες τις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σε όλων των τύπων τα Γυμνάσια στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση για το σχολικό έτος 2021-22.**

Τα Εργαστήρια Δεξιότητων προσδοκούν να γίνουν βασική παράμετρος της λειτουργίας του σχολείου με μια δυναμική παρέμβαση στον οργανωτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης καθώς και του κλίματος που επικρατεί στις σχολικές μονάδες με την αναβάθμιση της αυτονομίας και τον επαναπροσδιορισμό τους από «κλειστό» σε «ανοικτό» και αυτοπροσδιοριζόμενο σύστημα.

Στόχος είναι η ενίσχυση της καλλιέργειας ήπιων δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής και δεξιοτήτων τεχνολογίας και επιστήμης στους μαθητές και στις μαθήτριες, σε συνδυασμό με τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου πλαισίου προγράμματος με δομή Ανοικτών Προγραμμάτων Σπουδών και Διαδικασιών.

Πώς όμως σχεδιάστηκαν τα Εργαστήρια Δεξιότητων καθώς και όλο το υλικό τους μπορείτε να το βρείτε αναλυτικά στην ειδικά διαμορφωμένη σελίδα του ΙΕΠ:

<http://iep.edu.gr/el/psifiako-apothetirio/skill-labs>

Κεφάλαιο Α΄

Η γενεαλογία των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων

Η πορεία των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων από το Φεβρουάριο 2020 ως σήμερα

([Ανακοινώσεις](#))

26-02-2020: **Εγκύκλια Πρόσκληση Υποβολής Υλικού στην Πλατφόρμα 21+**

Στις 26/02/2020, το ΙΕΠ προσκαλεί ενδιαφερόμενους Φορείς, Οργανισμούς, Ακαδημαϊκά, Ερευνητικά και Επιστημονικά Ιδρύματα που σχετίζονται με το χώρο της εκπαίδευσης να υποβάλουν δοκιμασμένα προγράμματα και εκπαιδευτικό υλικό, τα οποία θα ανταποκρίνονται στους θεματικούς κύκλους και στους εργαστηριακούς κύκλους δεξιοτήτων που αναφέρονται ακολούθως στην παρούσα πρόσκληση, συνοδευόμενα από τις κατάλληλες μεθοδολογικές οδηγίες. Η πρόσκληση έχει κλείσει και με την υποβολή προγραμμάτων από 313 φορείς.

Μάιος 2021:

Η πρόσκληση επανεκδόθηκε για νέες υποβολές και φορείς.

Τα προγράμματα της πιλοτικής εφαρμογής που έχουν αναρτηθεί στο moodle ΙΕΠ θα δημοσιευτούν και θα αποτελούν εναλλακτικό υλικό ή καλές πρακτικές, εφόσον οι φορείς παραχωρήσουν τη σχετική τους έγκριση.

Όλο το υλικό που αναρτάται είναι προσβάσιμο με την υποχρέωση της ρητής αναφοράς στο δημιουργό.

Η παραπομπή ή αναφορά στα αναρτημένα προγράμματα παρακαλούμε να έχει ως εξής:

Φορέας (2021). *Τίτλος προγράμματος* (φαίνεται στην ταυτότητα). (Εκπονητής/νήτρια: όνομα αναφοράς) Πλατφόρμα 21+: Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Θεματικός κύκλος. Βαθμίδα, <http://iep.edu.gr/elpsifiako-arithmetirio/skill-labs>

ΑμΚΕ Φιλοζωία (2021). *Σκύλοι Θεραπευτές.* (Εκπονήτρια: Παντοπούλου, Μ.). Πλατφόρμα 21+: Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Φροντίζω το Περιβάλλον. Δημοτικό, <http://iep.edu.gr/elpsifiako-arithmetirio/skill-labs>

Εθνική Αρχή Διαφάνειας (2021). *Zorbs* (UNODC-Γραφείο Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της Διαφθοράς και των Ναρκωτικών). Πλατφόρμα 21+: Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ Δημοτικό <http://iep.edu.gr/elpsifiako-apothesisirio/skill-labs>

Cosylab, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων Πανεπιστήμιο Πειραιά (2021) *Out of Eden Learn Παγκόσμια ταξίδια μάθησης στην ψηφιακή κοινότητα του Πανεπιστημίου Harvard και του National Geographic* (Εκπρονήτρια: Μέλλιου, Κ.). Πλατφόρμα 21+: Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ - Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη. Νηπιαγωγείο-Δημοτικό, <http://iep.edu.gr/elpsifiako-apothesisirio/skill-labs>

24-06-2020: Εγκύκλιος για τον Ορισμό των Πιλοτικών Σχολείων

Εκδίδεται εγκύκλιος σύμφωνα με την οποία οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και οι Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ορίζουν τις πιλοτικές σχολικές μονάδες για τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων στην ειδικά διαμορφωμένη πλατφόρμα του ΙΕΠ.

Μάιος 2021: Ερευνώνται τα αποτελέσματα και η συμμετοχή των πιλότων ώστε να αξιοποιηθεί το γεγονός ότι σε κάθε εκπαιδευτική Διεύθυνση υπάρχει ένα νηπιαγωγείο, ένα Δημοτικό και ένα γυμνάσιο πιλότος των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων εκτός των Πειραματικών και Πρότυπων Δημοτικών και Γυμνασίων όλης της χώρας.

24-06-2020: Έκδοση ΥΑ για Εφαρμογή της πιλοτικής δράσης Εργαστήρια Δεξιοτήτων ([Υπουργική Απόφαση](#))

Στις 24/06/2020 δημοσιεύεται η Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Φ.7/79511/ΓΔ4 με θέμα **Εφαρμογή της πιλοτικής δράσης Εργαστήρια Δεξιοτήτων** στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση όπου παρουσιάζεται η φιλοσοφία και η μεθοδολογία της πιλοτικής εφαρμογής των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων.

Μάιος 2021: Για την προετοιμασία της γενίκευσης και ενσωμάτωσης των ΕΔ στο πρόγραμμα σπουδών και το ΩΠ, η ως άνω εγκύκλιος αποτελεί μια πυξίδα. Λάβετε υπόψη τις εξής διαφοροποιήσεις:

Α) Στη θέση των **Σχεδίων Δράσης Τμήματος** εκπονούμε Προγράμματα Σπουδών.

Β) Η εκπόνηση του Σχεδίου Δράσης της Σχολικής μονάδας σε επίπεδο συνεδρίασης του Συλλόγου Διδασκόντων/ Διδασκουσών παραμένει.

Δ) Το πρόγραμμα των ΕΔ, στην Γ Γυμνασίου, θα αφιερωθεί αποκλειστικά στην Συμβουλευτική Επαγγελματικού Προσανατολισμού και η αυτο-αξιολόγηση με την μορφή portfolio θα αφορά τη σύνταξη βιογραφικού.

26-06-2020: **Δημιουργία Μητρώου Επιμορφωτών (Πρόσκληση)**

Εκδίδεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη **συμμετοχή εκπαιδευτικών ως επιμορφωτές/τριες - μέλη ομάδας εργασίας**, για την υλοποίηση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης και υποστήριξη της πιλοτικής εφαρμογής, κατά το διάστημα Ιουλίου 2020-Ιουνίου 2021.

Μάιος 2021: Με την Πράξη ΕΣΠΑ εκδόθηκε νέο Μητρώο εκπονητών – επιμορφωτών με διαφοροποιημένα κριτήρια προκειμένου για την προετοιμασία αυτού του επιμορφωτικού προγράμματος.

13-07-2020: Ορισμός σχολικών μονάδων για την εφαρμογή της πιλοτικής δράσης "Εργαστήρια Δεξιότητων" (Υπουργική Απόφαση)

Σε συνέχεια της Εγκυκλίου με αρ. 80070/ΓΔ4/24-06-2020 του Υ.ΠΑΙ.Θ. και μετά την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας δήλωσης των σχολείων από τις Διευθύνσεις Π/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης της χώρας στην ειδικά διαμορφωμένη πλατφόρμα του Ι.Ε.Π., εκδίδεται η Υ.Α. με αρ. Φ.7/86136/ΓΔ4/6-7-2020 (ΦΕΚ 2847/Β/13-7-2020), με την οποία ορίζονται διακόσιες δεκαοκτώ (218) σχολικές μονάδες (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια) για την εφαρμογή της πιλοτικής δράσης "Εργαστήρια Δεξιότητων" στην υποχρεωτική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Μάιος 2021:

Τα πιλοτικά σχολεία έχουν υλοποιήσει τα Σχέδια Δράσης Σχολικής Μονάδας και Τμήματος και μέσω αυτών έχουν γνωμοδοτήσει σχετικά με το πιλοτικό πρόγραμμα. Επιπλέον έχουν παράγει αυτούσια νέα προγράμματα τα οποία έχουν αναρτηθεί ως **Καλές Πρακτικές**.

Όλα τα δεδομένα βρίσκονται υπό επεξεργασία από την ερευνητική ομάδα.

Εκπονείται εγχειρίδιο με αναφορά και παραπομπή στις πιλοτικές σχολικές μονάδες και στις δράσεις τους. **Οι πιλότοι μας** μπορούν να συμβάλλουν καταλυτικά στην καλή έναρξη της γενικευμένης εφαρμογής και να υποστηρίξουν τα σχολεία της εκπαιδευτικής τους περιοχής.

20-08-2020: Ορισμός πολλαπλασιαστών για την υλοποίηση Επιμορφωτικών Δράσεων στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης "Εργαστήρια Δεξιοτήτων" ([Πίνακας](#))

31-08-2020: Έναρξη επιμόρφωσης πολλαπλασιαστών Α1 φάση ([Επικαιροποιημένο πρόγραμμα](#))

Ανακοίνηση του προγράμματος Επιμόρφωσης στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων φάσεις Α1/Α2, της ενημέρωσης και οργανωτικής συνάντησης των Διευθυντών/ντριών και Προϊσταμένων των πιλοτικών σχολείων, των επιμορφωτών/-τριών και εμψυχωτών.

Μάιος 2021: Η επιμόρφωση στην παρούσα φάση απευθύνεται απευθείας στους/στις εκπαιδευτικούς που υποβάλλουν αίτηση. Το υλικό **μελέτης** παρουσιάζεται με συνοπτικό **θεωρητικό** υλικό παιδαγωγικής μεθοδολογίας, **βίντεομαθήματα**, βιβλιοθήκη για πληρέστερη και εμβριθέστερη μελέτη εκάστου κεφαλαίου, ασκήσεις και κουίζ καθώς και πάνω από 200 προγράμματα Εργαστηρίων Δεξιοτήτων για όλες τις θεματικές και βαθμίδες. Είκοσι εκπαιδευτικά προγράμματα παρουσιάζονται σε βίντεο όπου εξηγούνται

- Α) Η φάση προετοιμασίας και το απαιτούμενο υλικό
- Β) Οι προτεινόμενες δραστηριότητες για κάθε εργαστήριο ξεχωριστά
- Γ) Εναλλακτικές προτάσεις υλοποίησης
- Δ) Ο τρόπος αξιολόγησης των δεξιοτήτων και δράσεις κατάρτισης του portfolio του μαθητή/της μαθήτριας

02 & 04-09-2020: Ενημέρωση Διευθυντών/-ντριών των πιλοτικών σχολείων ([Ενημέρωση Διευθυντών 02-09-2020](#))

Πραγματοποίηση της ενημέρωσης-αρχικής επιμόρφωσης των διευθυντών/-ντριών και των εκπαιδευτικών των διακοσίων είκοσι οκτώ (218) πιλοτικών σχολικών μονάδων.

Μάιος 2021: Στο πλαίσιο αυτής της επιμόρφωσης, στο τελευταίο κεφάλαιο προβλέπεται αναλυτική παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης της Σχολικής Μονάδας και ενδεικτικά Σχέδια Δράσης ανά θεματικό κύκλο.

9 -10-2020: Συμπόσιο αποτίμησης της Α1 και Α2 φάσης

Κατά το Συμπόσιο, οι πολλαπλασιαστές/-στριες συζήτησαν και κατάρτισαν πρακτικό αξιολόγησης και ένα κοινό μήνυμα προς τους εκπαιδευτικούς των πιλοτικών σχολικών μονάδων.

Όλο το υλικό θα μπορείτε να το αναζητήσετε στον ειδικά διαμορφωμένο ιστότοπο των Εργαστηρίων Δεξιότητων αφού τύχει της ανάλογης επεξεργασίας.

11-12-2020: Ενημέρωση των ΠΕΚΕΣ-ΣΕΕ της χώρας

Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής διοργανώνει ενημέρωση των ΠΕΚΕΣ για την πιλοτική δράση Εργαστήρια Δεξιότητων τη Δευτέρα 14-12-2020. Η εκδήλωση απευθύνεται στους Οργανωτικούς ΣΕΕ και στους ΣΕΕ στων οποίων την παιδαγωγική ευθύνη ανήκουν πιλοτικά σχολεία της ΥΑ Φ.7/86136/ΓΔ4/6-7-2020 και έχουν δηλώσει συμμετοχή 225 ΣΕΕ της χώρας.

2. Η Επιμόρφωση (αριθμητικά δεδομένα)

Η σύγχρονη εξ αποστάσεως επιμόρφωση για τα Εργαστήρια Δεξιότητων έχει ως εξής

Α1 φάση: **140** πολλαπλασιαστές 31 Αυγούστου ως και 4 Σεπτεμβρίου 16.00-20.00 (20 ώρες σύγχρονης) ολοκληρώνεται και η αξιολόγηση της

Α2 φάση: **2550** εκπαιδευτικοί των πιλοτικών σχολείων όλων των ειδικοτήτων= 72 τμήματα, **7 Σεπτ-5 Οκτωβρίου**

Ακολουθούν οι εξής επιμορφωτικές δράσεις

Προγραμματίζεται (2021):

Ιανουάριος 2021: Επιμόρφωση στην αξιολόγηση μαθητή και σε εφαρμογές –Θεματικά αφιερώματα

3. Υλοποίηση (ροή έναρξης)

Η υλοποίηση της πιλοτικής δράσης « Εργαστήρια Δεξιότητων στην υποχρεωτική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση », σύμφωνα με το

άρθρο 1 του ν. 4847/2020 των Υπουργικών Αποφάσεων 80070/ΓΔ4/24-06-2020 του Υ.ΠΑΙ.Θ. και της Υ.Α. με αρ. Φ.7/86136/ΓΔ4/6-7-2020 (ΦΕΚ 2847/Β/13-7-2020, ξεκίνησε με την **αποστολή στις οικείες διευθύνσεις του πρακτικού** του Συλλόγου Διδασκόντων/-ουσών στο οποίο αποτυπώνονται οι αποφάσεις και οι αναθέσεις για την υλοποίηση των εργαστηρίων.

Κατά την 1^η εβδομάδα εφαρμογής (12-16/10/2020) είχαν ήδη εκπονηθεί Σχέδια δράσης σε 85 σχολικές μονάδες από τις διακοσίες δεκαοκτώ (218) (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια) (ποσοστό συμμετοχής : 39%) και κατά την 2^η εβδομάδα εφαρμογής (19-23/10/2020) σε 165 από τις 217 σχολικές μονάδες.

24-12-2020 : Παρουσιάζονται τα πορίσματα της πιλοτικής υλοποίησης στην Ενδιάμεση έκθεση των Εργαστηρίων Δεξιότητων

Η Έκθεση Αναφοράς στα Εργαστήρια Δεξιότητων που αφορά στο διάστημα Αύγουστος-Νοέμβριος 2020 περιλαμβάνει τα εξής :

- (α) Παρουσιάζεται η πλατφόρμα και το περιεχόμενο της,
- (β) Αναλύεται το επιμορφωτικό πρόγραμμα,
- (γ) Αναλύονται ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα από την υλοποίηση του πρώτου θεματικού κύκλου,
- (δ) Συνοψίζονται τα πορίσματα των πολλαπλασιαστών/ στριών που παρουσιάστηκαν στο Συμπόσιο Αποτίμησης της Επιμόρφωσης (09-10-2020),
- (ε) Καταγράφονται οι βασικές συστάσεις του focus group της δράσης και
- (στ) Αναλύονται τα δεδομένα από τρία ερευνητικά εργαλεία-ερωτηματολόγια που είχαν χορηγηθεί ανά μήνα.

Η Έκθεση έχει διαβιβαστεί με το υπ αριθμ 3849/07-01-2021 Ενδιάμεση έκθεση εργαστηρίων διαβιβαστικό και στο Γραφείο Υφυπουργού και ανακτάται **εδώ :** http://iep.edu.gr/images/IEP/skill-labs/2020-2021/ergastiria_endiamesi_ekthesi_24_12_2020.pdf)

Κεφάλαιο Β΄ Τι είναι τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων (FAQ)

Τι νέο κομίζουν τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων;

(α) Συστηματοποίηση των καλών πρακτικών της «καινοτομίας» για όλους

Είναι μια πρόταση για την συστηματική και καθιερωμένη μεθοδολογικά εργαστηριακή επεξεργασία των μεγάλων θεμάτων της περιβαλλοντικής κρίσης, της υγείας- ευεξίας, συμπεριλαμβανομένης της διατροφής και της σεξουαλικής υγείας, την πολιτειότητα, την ενσυναίσθηση και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του εθελοντισμού, του ψηφιακού περιβάλλοντος επικοινωνίας και κοινωνικότητας, της ρομποτικής και της δημιουργικότητας μέσω τεχνών και τεχνολογίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση.

Με τα «**Εργαστήρια Δεξιοτήτων**» δημιουργείται μια **μόνιμη ζώνη, εργαστηριακής, συνεργατικής, διερευνητικής μάθησης.**

Ταυτοχρόνως εισάγονται **νέοι θεματικοί κύκλοι**, όπως είναι η ενσυναίσθηση, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, τα ψηφιακά περιβάλλοντα της επιστήμης, της επικοινωνίας και της διακυβέρνησης.

Σκοπός είναι όλα τα παιδιά, από το νηπιαγωγείο ως και την Γ Γυμνασίου να συμμετέχουν σε εργαστήρια καλλιέργειας των δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα.

(β) Νέα θεματολογία και υπερ-επιστημονική θεώρησή της

Η θεματολογία και η οπτική των τεσσάρων θεματικών κύκλων απορρέουν από τους προβληματισμούς του διεθνούς διαλόγου για την ανάπτυξη και την ειρήνη, τα προγράμματα και τις καμπάνιες ευαισθητοποίησης για την προαγωγή των δικαιωμάτων, τα δίκτυα σχολείων και κοινοτήτων μάθησης που αναφέρονται στην:

Παιδεία για την Κοινωνική και Προσωπική Ανάπτυξη

Οι θεματικές είναι το πεδίο πάνω στο οποίο θα καλλιεργούνται αυτές οι δεξιότητες.

<https://en.unesco.org/themes/education-health-and-well-being>

<https://www.coe.int/en/web/digital-citizenship-education/-/being-child-in-the-age-of-technology-difgital-citizenship-education-handbook>

Παιδεία για την Αειφορία (SDG's)

<https://sdgs.un.org/goals>

<https://www.coe.int/en/web/education/agenda-for-sustainable-development-and-quality-education>

Παιδεία για την Αξιοπρέπεια και την Δημοκρατία

<https://www.living-democracy.gr/>

[https://www.coe.int/en/web/education/publications#%2278266904%22:\[0\]](https://www.coe.int/en/web/education/publications#%2278266904%22:[0])

Παιδεία για την Τεχνολογική και Επαγγελματική Ανάπτυξη

<https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1317&langId=en>

Νέα στόχευση

Τα εργαστήρια δεξιοτήτων στοχεύουν στην καλλιέργεια την ικανότητας του ατόμου και της κοινότητας για υγιή προσωπική ανάπτυξη, για την Αειφορία, για την προαγωγή της αξιοπρέπειας κλπ. Αυτό σημαίνει ότι οι δραστηριότητες στο πλαίσιο των εργαστηρίων στοχεύουν πέραν των γνωστικών στόχων στην μεταγνωστική ανασκευή της γνώσης, στον κριτικό αναστοχασμό της πραγματικότητας και το μετασχηματισμό της σε ικανότητα για πρόοδο και αυθεντική δημιουργία, στην καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων που προάγουν τον πολιτισμό και την προσωπική αξία σε αυτόν.

Σημαντικό αναπαλλοτρίωτο στοιχείο της έννοιας ικανότητα είναι η αξία.

Η αξία που θα προσδώσει ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής στις δραστηριότητες των Εργαστηρίων.

Οι αξίες που θα αναδειχθούν από τις δραστηριότητες

Η προσωπική αξία μέσα στην ομάδα

Η αξία της δημιουργικής συνεργασίας

Όλα τα παραπάνω δίνουν ένα στίγμα του χαρακτήρα που μπορεί να λάβει το περιεχόμενο του επιμορφωτικού προγράμματος

<https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Σε ποια ειδικότητα ανήκουν τα εργαστήρια δεξιοτήτων;

Τα εργαστήρια δεξιοτήτων απευθύνονται στη γενική κουλτούρα του ατόμου και της σχολικής κοινότητας και επεξεργάζονται τα θέματα της ίδιας της ζωής. Η βάση τους είναι υπερεπιστημονική και ολιστική και αυτή πρέπει να είναι και υπερ-επιστημονική προσέγγισή τους.

Η διδακτική προσέγγιση θα είναι πάντα μέσω συμμετοχικής και ανακαλυπτικής μάθησης και κάθε χρόνο θα εμβαθύνουν τα παιδιά στο ζήτημα κατά ακολουθία των νέων γνώσεων που αποκτούν από τα άλλα γνωστικά αντικείμενα αλλά και κατά ακολουθία των αναπτυξιακών τους βημάτων. Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι τα εργαστήρια δεξιοτήτων στοχεύουν στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων των μαθητριών/μαθητών ώστε να αισθάνονται και **να απολαμβάνουν την ικανότητα να εκφράζονται και να δημιουργούν** αλλά και **την υπευθυνότητα να διαχειρίζονται τη ζωή τους**, να λαμβάνουν αποφάσεις, να επικοινωνούν αποτελεσματικά τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, να οικοδομούν ευτυχείς σχέσεις και να επιλύουν προβλήματα της καθημερινότητας και του μέλλοντος τους.

Πού μπορώ να βρω περισσότερα για τις δεξιότητες των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων;

Οι δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα, οι δεξιότητες που προτάσσει το Συμβούλιο της Ευρώπης και οι δεξιότητες που αναφέρονται από τις συστάσεις του ΟΟΣΑ που συγκροτούν ένα σώμα δεξιοτήτων της προσωπικότητας του ατόμου (soft skills) και συγκεκριμένα: η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνεργασία, η επικοινωνία, ο ψηφιακός γραμματισμός (Information literacy), ο γραμματισμός των Μέσων Επικοινωνίας (Media literacy), ο τεχνολογικός γραμματισμός (Technology literacy), η ευελιξία (Flexibility), η Ηγεσία (Leadership), η Πρωτοβουλία (Initiative), η Παραγωγικότητα (Productivity) και οι Κοινωνικές Δεξιότητες (Social skills) καθώς και οι δεξιότητες που απαιτούνται για τη Δημοκρατική Συνύπαρξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα (Competencies for a Democratic Culture –CDCs) οργανώνονται σε 4 φάσματα δεξιοτήτων

<https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

<https://www.coe.int/en/web/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture/>

Ικανότητα και δεξιότητα: ποια είναι η διαφορά

Η ικανότητα είναι μια ευρύτερη έννοια της δεξιότητας που περιλαμβάνει δεξιότητες, στάσεις, αξίες, συναισθήματα, έθος ακόμη και ιδιουσυγκρασιακά στοιχεία και μεταγνώστικό πλούτο με την έννοια την ενσυνείδητης χρήσης και της επεξεργασμένης κριτικής σκέψης.

Στα Εργαστήρια Δεξιότητων καλλιεργούνται δεξιότητες με τέτοιο τρόπο ώστε τα παιδιά να αναστοχάζονται πάνω στις γνώσεις και στάσεις τους, να καλλιεργούν το σεβασμό και την προαγωγή των θεμελιωδών αξιών και ελευθεριών, να βιώνουν συναισθήματα και να απολαμβάνουν την έκφραση και τη δημιουργία μέσα από τις δραστηριότητες που αναπτύσσουν. Παραθέτουμε ένα κείμενο σχετικό από το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης το οποίο αποτελεί και τη βάση της αξιολόγησης των δεξιοτήτων του μαθητή και της μαθήτριας στο portfolio και στο φύλλο προόδου.

Διαδικασία, περιβάλλον και (παρόν) πεδίο εφαρμογής

Συμβούλιο της Ευρώπης (2020). Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, τ. 1.

«Η απόκτηση ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό δεν αποτελεί μια γραμμική πορεία προς μία διαρκώς αυξανόμενη ικανότητα στον διαπολιτισμικό διάλογο ή στις δημοκρατικές διαδικασίες. Η ικανότητα σε μία κατάσταση μπορεί να μεταβιβαστεί και σε άλλες καταστάσεις, όχι όμως κατ' ανάγκην. Η απόκτηση ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό αποτελεί διά βίου διαδικασία. Αυτό σημαίνει ότι η διδασκαλία και η μάθηση πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το περιβάλλον, και ότι η αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει ένα μέσο αναγνώρισης όλων των βαθμών ικανοτήτων. Κανένας βαθμός ικανότητας δεν θεωρείται ανεπαρκής και όλες οι ικανότητες βρίσκονται σε δυναμική ανάπτυξη.

Το Πλαίσιο δεν καθορίζει τις ικανότητες και/ή τα επίπεδα επάρκειας στα οποία πρέπει ένα άτομο να προσβλέπει μέσω της διά βίου μάθησης. Για παράδειγμα, δεν προσδιορίζει ποιες ικανότητες και ποια επίπεδα μπορεί να απαιτούνται για την κτήση ιθαγένειας. Επιπλέον, η χρήση του Πλαισίου και η στρατηγική εφαρμογής του στην εκπαίδευση θα χρήζουν πάντοτε προσαρμογής στα αντίστοιχα τοπικά, εθνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα στα οποία υλοποιείται. Από την άλλη πλευρά, το Πλαίσιο παρέχει τα μέσα για τη διασφάλιση της πληρότητας, της διαφάνειας και της συνοχής σε οποιοδήποτε περιβάλλον.

Η προσαρμογή είναι υποχρεωτικά ευθύνη των φορέων χάραξης πολιτικής και των επαγγελματιών του κλάδου που γνωρίζουν σε βάθος και κατανοούν τα συγκεκριμένα περιβάλλοντα καθώς και πώς αυτά διαφοροποιούνται με σημαντικό όσο και διακριτικό τρόπο επηρεάζοντας αναπόφευκτα τις εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Επιπλέον, τα διαφορετικά περιβάλλοντα αντιδρούν διαρκώς στις ιστορικές, οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτισμικές αλλαγές με απρόβλεπτους τρόπους και, ως εκ τούτου, οι χρήστες του Πλαισίου θα πρέπει να επανεξετάζουν τις πρακτικές διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης ενόσω οι αλλαγές λαμβάνουν χώρα. Οι αποφάσεις με βάση το Πλαίσιο πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται όσο το δυνατόν εγγύτερα στο επίπεδο εφαρμογής, δηλαδή στον εθνικό, περιφερειακό, δημοτικό ή εκπαιδευτικό φορέα, στον εκπαιδευτικό ή τον εκπαιδευόμενο (όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο καθοδήγησης στον Τόμο 3 σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών).

Η απόκτηση ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό αποτελεί διά βίου διαδικασία, καθώς τα άτομα βιώνουν διαρκώς νέα και διαφορετικά περιβάλλοντα, τα αναλύουν και προγραμματίζουν για αυτά. Το Πλαίσιο, και το μοντέλο ικανοτήτων ως αναπόσπαστο τμήμα του, έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν σε αυτή τη διαδικασία, σε όλα τα είδη και τα στάδια της εκπαίδευσης – τυπικής, μη τυπικής και άτυπης.»

Πού μπορώ να ανιχνεύσω για τις τάσεις και τις ανάγκες για την αλλαγή παραδείγματος που εισάγει η φιλοσοφία και η μεθοδολογία των ΕΔ;

Παραθέτουμε για τον/την ερευνητή κάποιες ενδεικτικές πηγές αναζήτησης

- σε έρευνες ως προς τα χαρακτηριστικά των ισχυόντων προγραμμάτων σπουδών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με εξέχον τον ισχυρό γνωσιοκεντρικό προσανατολισμό

- στα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έκθεση PISA 2010-15 για τις σχολικές δεξιότητες και την ικανότητα των μαθητών και μαθητριών να αξιοποιούν τις σχολικές γνώσεις και ικανότητές τους προκειμένου να επιλύουν καθημερινά προβλήματα

<http://iep.edu.gr/el/deltia-typou-genika/pisa-2018>

- στην ανάγκη των μαθητών και μαθητριών να καλλιεργούν σύγχρονες δεξιότητες παράλληλα με τις παραδοσιακές σχολικές δεξιότητες και να επεξεργάζονται τις στάσεις, τις απόψεις και τις ικανότητές του να αντιμετωπίσουν το σύγχρονο φυσικό, κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον,

<http://iep.edu.gr/el/deltia-typou-genika/osos-deltio-tipou-12-10-2019>

<http://iep.edu.gr/el/europaika-se-ekseliksi/interactive-curriculum-development-for-the-vocational-education-and-training-icd-4tvct>

<http://iep.edu.gr/el/eu-policy-anakoinwseis/pla-2018-iep>

- στην ανάγκη να **μετασηματιστεί το παιδαγωγικό παράδειγμα** και το σχολικό κλίμα προς την κατεύθυνση της εργαστηριακής και βιωματικής μάθησης, των συνεργατικών πρακτικών και της απάντησης πραγματικών προβλημάτων της ζωής και του τόπου της σχολικής κοινότητας

<https://inclusiveschools.net/homepage/>

- αποτίμηση από την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εκπονούνται από την Κοινωνία των Πολιτών και Αστικούς Μη Κερδοσκοπικούς και εκπαιδευτικούς φορείς στο πλαίσιο της εγκύκλιος οδηγίας «σχολικών δραστηριοτήτων», κατά τον προγραμματισμό της ευέλικτης ζώνης, της Αγωγής Υγείας, της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων

<http://edu-gate.minedu.gov.gr/>

- ανάγκη να εμπεδώνονται οι καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές της ενταξιακής εκπαιδευτικής πολιτικής, της συμπεριληπτικής διδασκαλίας και της θεσμικής παιδαγωγικής, πρακτικές και πολιτικές που καλλιεργούν τον σεβασμό, την κοινωνική αμοιβαιότητα και τις δεξιότητες επικοινωνίας και λήψης αποφάσεων για την επίλυση καθημερινών θεμάτων στο κοινωνικό πλαίσιο μάθησης και την σχολική κοινότητα,

- στους στόχους Αειφορίας, στην Ατζέντα 2030, στο Σχολείο για Όλους, στη Συμπεριληπτική Εκπαίδευση, στην προαγωγή της ισότητας, στην Εκπαίδευση για την Ειρήνη, στη Σχολική διαμεσολάβηση

- στις οδηγίες ΟΟΣΑ για την ανάγκη καλλιέργειας των soft skills από την πρωτοσχολική ηλικία προκειμένου τα παιδιά να ανταποκριθούν σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον

-στην εκπαιδευτική εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης «Μιλώ ελεύθερα, Μαθαίνω με ασφάλεια» ("Free to speak, Safe to Learn- Democratic Schools for All") για τη δημοκρατική συνύπαρξη στα σχολεία σε σύμπραξη με το ΥΠΑΙΘ (CDCs)

<https://www.living-democracy.gr/>

<https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn>

-στην ανάγκη να αναθεωρηθούν άμεσα τα προγράμματα σπουδών σε συνάφεια με τα εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή προτάγματα της εκπαιδευτικής πολιτικής και λαμβάνοντας υπόψη τους παγκόσμιους στόχους αειφόρου ανάπτυξης (SDGs)

<https://www.coe.int/en/web/campaign-free-to-speak-safe-to-learn/themes>

-στο οικουμενικά αποδεκτό σχήμα παιδαγωγικού προγραμματισμού που περιλαμβάνει την τριμερή καλλιέργεια (γνώσεις-στάσεις-δεξιότητες) της προσωπικότητας των παιδιών και η διαπιστωμένη και διατυπωμένη ανάγκη για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε μεθοδολογίες εργαστηριακής μάθησης, οργάνωσης εργαστηριακής, ανακαλυπτικής μάθησης και βιωμάτων μη –τυπικής, ολιστικής μάθησης

Ποια είναι η σχέση των ΕΔ με το ΠΣ των άλλων μαθημάτων;

Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων θα τέμνουν το πρόγραμμα των άλλων μαθημάτων και του Ε.Ω.Π. τόσο κάθετα όσο και οριζόντια. Δραστηριότητες που περιλαμβάνουν συζήτηση, παιχνίδι, κατασκευές, έρευνες, συνεντεύξεις, τέχνες, δημιουργική έκφραση, ρητορική και αντιλογίες, προγραμματισμός και ρομποτική, διαφορετικές προσεγγίσεις και αναστοχαστικές διεργασίες της επιστήμης, των σχέσεων, του περιβάλλοντος και άλλα θα πρέπει να θεωρούνται ως εφαρμογές των γνωστικών αντικειμένων των ΠΣ

Η έμφαση στο σημερινό πρόγραμμα σπουδών είναι οι «σκληρές» δεξιότητες: ανάγνωση, γραφή, αρίθμηση και η γνωσιοκεντρική προσέγγισή τους.

Το περιεχόμενο των Π.Σ. και των σχολικών εγχειριδίων δεν αντιστοιχείται στον διατιθέμενο χρόνο διδασκαλίας.

Ο όγκος της ύλης δημιουργεί άγχος ως προς τη διαχείρισή της και πολύ συχνά αποτρεπτικές συνθήκες για περαιτέρω επεξεργασία ακόμη και των καθημερινών σχολικών δεξιοτήτων. Επίσης, οδηγεί σε στείρα αποστήθιση και ελλιπή εμπέδωση (ενδείξεις και από το PISA).

Παρατηρείται ότι τα εγχειρήματα ολιστικής και βιωματικής προσέγγισης της μάθησης (project, action-research, ευέλικτη ζώνη, διαθεματικά σενάρια) έχουν γρήγορα εκτραπεί σε διδακτισμό ή αποσπασματική εφαρμογή του τύπου (επίσκεψη τρίτων στην τάξη). την ανάγκη των μαθητών και μαθητριών να καλλιεργούν σύγχρονες δεξιότητες παράλληλα με τις παραδοσιακές σχολικές δεξιότητες και να επεξεργάζονται τις στάσεις, τις απόψεις και τις ικανότητές του να αντιμετωπίσουν το σύγχρονο φυσικό, κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον,

Τα εργαστήρια των δεξιοτήτων ανταποκρίνονται στην ανάγκη να μετασηματιστεί το παιδαγωγικό παράδειγμα και το σχολικό κλίμα προς την κατεύθυνση της εργαστηριακής και βιωματικής μάθησης, των συνεργατικών πρακτικών και της απάντησης πραγματικών προβλημάτων της ζωής και του τόπου της σχολικής κοινότητας

Συμμετοχική και διερευνητική μάθηση και εμπέδωση της προσκτηθείσας γνώσης

Τόσο στα νέα ΠΣ όσο και στα προγράμματα των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων θα εντοπίσετε τα σημεία σύνδεσης των γνωστικών αντικειμένων και των σχολικών εγχειριδίων με τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων.

Στο επιμορφωτικό υλικό που έχετε μπροστά σας σε κάθε κεφάλαιο και κάθε πρόγραμμα παρουσιάζονται πίνακες αντιστοίχισης των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων με το ΠΣ.

Με αυτό τον τρόπο, εντοπίζονται οι δυνατότητες για εργαστηριακή προσέγγιση, χωρίς να προκαλείται ανησυχία ότι “χάνεται χρόνος από την ύλη” και απελευθερώνεται χρόνος για εμπέδωση και εργαστηριακή δουλειά με μια συστηματικότητα ως προς το συνολικό προγραμματισμό (Π.Σ. και Ω.Π.).

Ποια ακριβώς είναι η Μεθοδολογία Αξιολόγησης των Δεξιοτήτων του μαθητή;

Ο μαθητής θα αξιολογείται με ποιοτική-περιγραφική αξιολόγηση, με focus groups και με φόρμες αυτό-αξιολόγησης των μαθητών ως προς **την επίτευξη των δεξιοτήτων, βάσει της «πεταλούδας» του Συμβουλίου της Ευρώπης.**

Θα αξιολογείται μέσω παρατήρησης του τρόπου που δουλεύουν τα παιδιά η ικανότητά τους για συνεργασία, δια δημιουργικότητα. Οι παρατηρήσεις θα αποτυπώνονται μέσω της περιγραφικής αξιολόγησης και **δεικτών επιτυχίας όπως αυτοί αποτυπώνονται στα πλαίσια αναφοράς CDCs & DigComp2.**

Πόση διάρκεια έχει ένα πρόγραμμα Ε.Δ.

Υπολογίζονται κατά σχολικό έτος είκοσι μία ως είκοσι οκτώ 21-28 εργαστηριακές συναντήσεις ΕΔ. Για τούτο κάθε πρόγραμμα θεματικού άξονα διαρκεί ως επτά (7) εργαστηριακές συναντήσεις. Πέραν αυτού του χρόνου προβλέπονται εκδηλώσεις, συνεργασίες με φορείς, εξωδιδασκτικές ή/και εξωσχολικές δραστηριότητες και οι οργανωτικές συναντήσεις του Συλλόγου Διδασκόντων/-ουσών.

Κεφάλαιο Γ΄ Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός των ΕΔ

Οι δεξιότητες των εργαστηρίων και οι δεξιότητες των ΠΣ

Η έννοια της «δεξιότητας»¹ χαρακτηρίζεται από μεγάλη συνθετότητα και πολυπρισματικότητα εξαιτίας του γεγονότος ότι οι δεξιότητες γίνονται αντιληπτές και προσεγγίζονται με τρόπο διαφορετικό από διαφορετικές επιστήμες.

Η τυπική εκπαίδευση² και κατάρτιση πρέπει να εφοδιάζει τους πάντες με ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων που ανοίγουν τον δρόμο για την προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη, την ιδιότητα του ενεργού πολίτη και την απασχόληση. Σε αυτές περιλαμβάνονται εκτός από τις στοιχειώδεις γνώσεις γραφής και ανάγνωσης, θετικών επιστημών και ξένων γλωσσών, και εγκάρσιες δεξιότητες και βασικές ικανότητες, όπως οι ψηφιακές ικανότητες, η επιχειρηματικότητα, η κριτική σκέψη, η ικανότητα επίλυσης προβλημάτων και η ικανότητα για μάθηση, και οι χρηματοοικονομικές γνώσεις.

Οι δεξιότητες αυτές πρέπει να ενισχύονται δια βίου και να δίνουν τη δυνατότητα στους πολίτες να εξελίσσονται σε μεταβαλλόμενους χώρους εργασίας και στην κοινωνία, καθώς και να αντεπεξέρχονται στην πολυπλοκότητα και την αβεβαιότητα του σύγχρονου κόσμου.

Οι δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα, οι δεξιότητες που προτάσσει το Συμβούλιο της Ευρώπης και οι δεξιότητες που αναφέρονται από τις συστάσεις του ΟΟΣΑ που συγκροτούν ένα σώμα δεξιοτήτων της προσωπικότητας του ατόμου (soft skills) και συγκεκριμένα: η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνεργασία, η επικοινωνία, ο ψηφιακός γραμματισμός (Information literacy), ο γραμματισμός των Μέσων Επικοινωνίας (Media literacy), ο τεχνολογικός γραμματισμός (Technology literacy), η ευελιξία (Flexibility), η Ηγεσία (Leadership), η Πρωτοβουλία (Initiative), η Παραγωγικότητα (Productivity) και οι Κοινωνικές Δεξιότητες (Social skills) καθώς και οι δεξιότητες που απαιτούνται για τη Δημοκρατική Συνύπαρξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα (Competencies for a Democratic Culture –CDCs) οργανώνονται σε 4 φάσματα δεξιοτήτων στην Πλατφόρμα 21+.

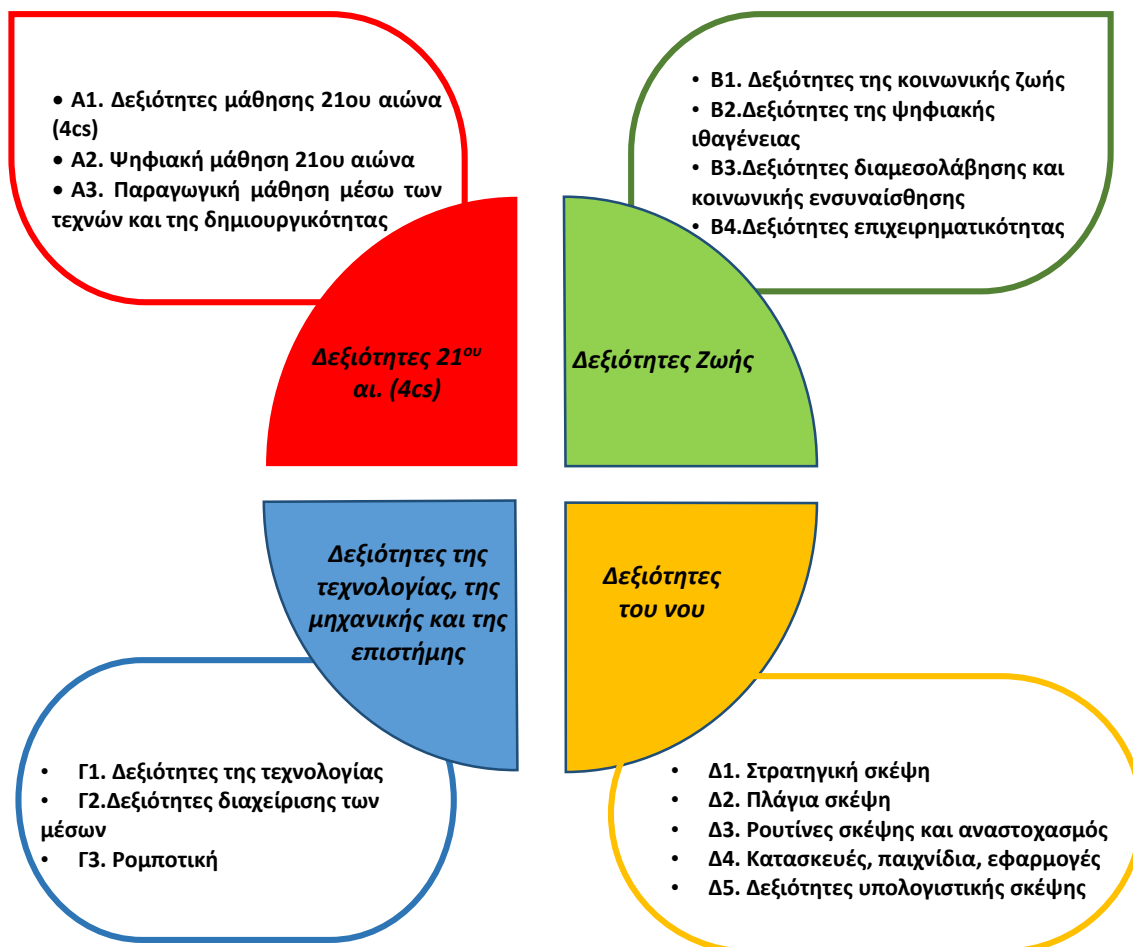
¹ [How do we define skills? | Skills Panorama \(europa.eu\)](http://www.europa.eu)

² COM(2016)381 10-6-2016

Οι δεξιότητες των Εργαστηρίων Δεξιότητων

A) Δεξιότητες 21^{ου} αιώνα (4cs)
A1. Δεξιότητες μάθησης 21^{ου} αιώνα (4cs) (Κριτική σκέψη, Επικοινωνία, Συνεργασία, Δημιουργικότητα)
A2. Ψηφιακή μάθηση 21^{ου} αιώνα (4cs σε ψηφιακό περιβάλλον) (Ψηφιακή επικοινωνία, Ψηφιακή συνεργασία, Ψηφιακή δημιουργικότητα, Ψηφιακή κριτική σκέψη, Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας)
A3. Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας
B) Δεξιότητες ζωής
B1. Δεξιότητες της κοινωνικής ζωής (Αυτομέριμνα, Κοινωνικές δεξιότητες, Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Πολιτειότητα, Προσαρμοστικότητα, Ανθεκτικότητα, Υπευθυνότητα)
B2. Δεξιότητες της ψηφιακής ιθαγένειας (Ευχέρεια στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, Ψηφιακή πολιτειότητα, Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο, Προστασία από εξαρτητικές συμπεριφορές στις τεχνολογίες, ανθεκτικότητα)
B3. Δεξιότητες διαμεσολάβησης και κοινωνικής ενσυναίσθησης (Ενσυναίσθηση και ευαισθησία, Διαμεσολάβηση, Επίλυση συγκρούσεων, Πολιτειότητα)
B4. Δεξιότητες επιχειρηματικότητας (Πρωτοβουλία, Οργανωτική ικανότητα, Προγραμματισμός, Παραγωγικότητα, Αποτελεσματικότητα)
Γ) Δεξιότητες της τεχνολογίας, της μηχανικής και της επιστήμης
Γ1. Δεξιότητες της τεχνολογίας (Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων, Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών)
Γ2. Δεξιότητες διαχείρισης των Μέσων (Πληροφορικός γραμματισμός, Ψηφιακός γραμματισμός, Τεχνολογικός γραμματισμός, Γραμματισμός στα μέσα, Ασφάλεια στο διαδίκτυο)
Γ3. Ρομποτική (Δεξιότητες μοντελισμού και προσομοίωσης, Επιστημονική/ υπολογιστική σκέψη)
Δ) Δεξιότητες του νου
Δ1. Στρατηγική Σκέψη (Οργανωσιακή σκέψη, Μελέτη περιπτώσεων και Επίλυση προβλημάτων)
Δ2. Πλάγια σκέψη (Δημιουργική, παραγωγική, ολιστική σκέψη), Κατασκευές, παιχνίδια, εφαρμογές
Δ3. Ρουτίνες σκέψης και αναστοχασμός
Δ4. Κατασκευές, παιχνίδια, εφαρμογές
Δ5. Δεξιότητες υπολογιστικής σκέψης (Επιστημονική/ υπολογιστική σκέψη διαμεσολάβηση)

«Ήπιες» και «σκληρές» δεξιότητες

Κατά τη σχολική και τυπική μάθηση καλλιεργούνται τόσο οι ήπιες όσο και οι λεγόμενες σκληρές- ακαδημαϊκές δεξιότητες.

Οι «σκληρές» δεξιότητες που καλλιεργούνται μέσω των σχολικών αντικειμένων είναι οι δεξιότητες γραφής, ανάγνωσης, αρίθμησης και λογικής.

Οι ήπιες δεξιότητες που καλλιεργούν τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων είναι συνυφασμένες με το αξιακό σύστημα, τις στάσεις και τις αντιλήψεις, την κουλτούρα και τη συγκρότηση της προσωπικότητας του ατόμου.

Από τη δεκαετία του 90 έχει εισαχθεί μια νέα ορολογία: οι δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα που αφορούν την προετοιμασία του ατόμου και της κοινωνίας να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες προκλήσεις του αιώνα, να επιλύσουν τα προβλήματα που προκύπτουν προς την κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης και να υποστηρίξουν επιλογές ζωής προς την κατεύθυνση αυτή.

Ποιες δεξιότητες απαιτείται να καλλιεργήσουν οι εκπαιδευτικοί, οι νέοι και οι επαγγελματίες σε κάθε πεδίο για να αντιμετωπιστεί η κρίση του κλίματος, τα ζητήματα ασφάλειας, οι δυνατότητες αλλά και οι νέες μορφές υπονόμησης της ακεραιότητας και ψυχικής υγείας, η ψηφιακή επικοινωνία και διακυβέρνηση, η αυξανόμενη ριζοσπαστικοποίηση ως μοντέλο ζωής, η βία και παρενόχληση ως πρότυπο συμπεριφοράς;

Στις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα (UNESCO) περιλαμβάνονται η ανθεκτικότητα, η δημιουργικότητα, η περαιτέρω ανάπτυξη κριτικής σκέψης, η επιχειρηματολογία, η αποτελεσματική επικοινωνία και αλληλεπίδραση με διαφορετικούς πολιτισμούς και διαφορετικές γλώσσες, η ασφαλής και δημοκρατική χρήση της ψηφιακής επικοινωνίας, οι δεξιότητες επιχειρηματικότητας και εντοπισμού νέων ευκαιριών εν μέσω αμφιλεγόμενων και σύνθετων καταστάσεων.

Δεξιότητες και Ικανότητα

Η έννοια «δεξιότητες» δεν μπορεί να είναι ταυτόσημη την έννοια ικανότητες. Οι δεξιότητες συνιστούν το ένας σκέλος μιας ικανότητας, αδιαίρετα συνυφασμένο με τις αρχές, τις αξίες, τη στάση και τη μεταγνωστική προσέγγιση.

Παράδειγμα πλήρους αναγνωστικής ικανότητας

Ικανός αναγνώστης είναι ο αναγνώστης που έχει κατακτήσει τις δεξιότητες της ανάγνωσης (φωνολογική ενημερότητα, λεξιλόγιο, συντακτικές δομές, σχήματα λόγου), κατανοεί τα νοήματα και αναπτύσσει προβλεπτικά σχήματα, διακρίνει το βαθύ από το επιφανειακό νόημα ενός κειμένου, αναγνωρίζει την αλληλεπίδραση του κειμένου με άλλα στοιχεία του πολιτισμού, αξιολογεί την υψηλή σημασία της ανάγνωσης στη ζωή του, απολαμβάνει την ανάγνωση ως αγαθό, συνειδητοποιεί τη συναισθηματική και αισθητική αξία του κειμένου, διαθέτει ευχέρεια στη χρήση της ανάγνωσης σε διαφορετικές συνθήκες, μετέχει του γραπτού πολιτισμού ενεργά και αναπτύσσει κρίσεις και αναλύσεις σχετικά με την ανάγνωση ώστε να επιλύει καθημερινά και παγκόσμια προβλήματα.

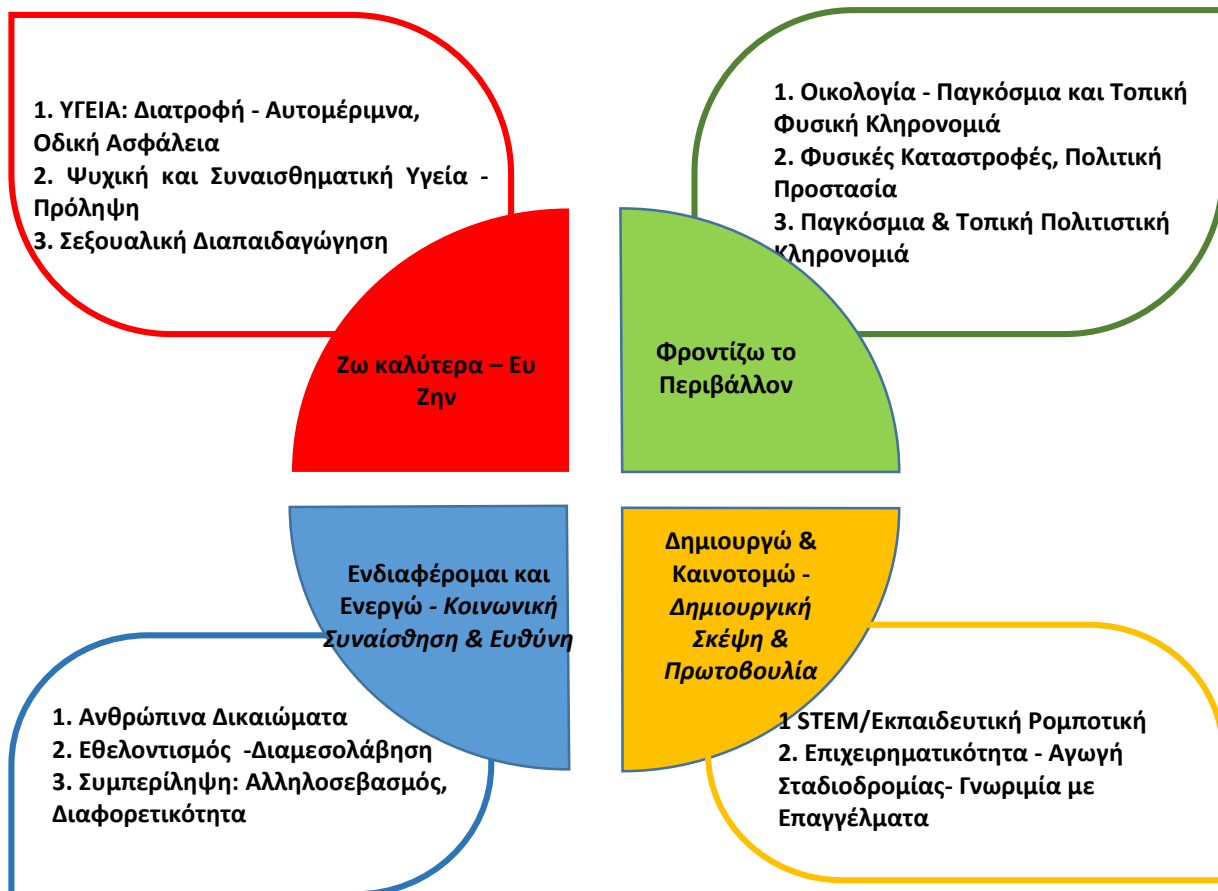
Το πρόγραμμα και το εκπαιδευτικό υλικό των «Εργαστηρίων Δεξιοτήτων» ομαδοποιείται σε τέσσερις (4) Θεματικές Ενότητες. Οι Θεματικές Ενότητες προκύπτουν από τους Παγκόσμιους Δείκτες Αειφόρου Ανάπτυξης (περιβάλλον, ευ ζην, ασφάλεια, κοινωνία των πολιτών, σύγχρονη τεχνολογία και επιχειρηματικότητα) και αφορούν τη θεματολογία που ακολουθεί, η οποία διαμορφώθηκε στην τελική της μορφή από την πιλοτική εφαρμογή των «Εργαστηρίων Δεξιοτήτων» κατά το σχολικό έτος 2020 - 2021:

Παράδειγμα της υψηλού βαθμού ικανότητας συνεργασίας

Ικανότητα για συνεργασία διαθέτει το άτομο που έχει κατακτήσει τις δεξιότητες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, αντιλαμβάνεται το ρόλο του στην ομάδα συνεργασίας και αναλαμβάνει υπεύθυνα το ρόλο του, κατανοεί τη θέση του συνεργάτη του, εκτιμά την αξία της συνεργασίας στη ζωή του, αξιοποιεί τις δεξιότητες συνεργασίας που διαθέτει για επιλύσει προβλήματα, είναι σε θέση να ζητήσει, να λάβει και να δώσει βοήθεια, αλληλεπιδρά με ευχέρεια στο κοινωνικό πλαίσιο της συνεργασίας, διαθέτει ενσυναίσθηση και «θεωρία νου» σχετικά με τη θέση των συνεργατών, μπορεί να αξιοποιήσει τη συνεργασία προκειμένου να επιλύσει προβλήματα.

Οι θεματικοί κύκλοι των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων

Κεφάλαιο Δ΄ Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων στο ΩΠ

Είναι σημαντικό ο κάθε μαθητής/-τρια με το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης να έχει διδαχθεί στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων έννοιες & δεξιότητες απ' όλες τις Θεματικές Ενότητες. Για τον λόγο αυτό σε κάθε τμήμα/τάξη με ευθύνη του Συλλόγου Διδασκόντων:

α) δημιουργείται ειδικός φάκελος επιτευγμάτων (portfolio) τμήματος/τάξης στο οποίο θα υπάρχουν κατ' ελάχιστο τα Προγράμματα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων τα οποία θα εφαρμόζονται στο ίδιο τμήμα ή τάξη καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησης των μαθητών/-τριών στην υποχρεωτική εκπαίδευση από το Νηπιαγωγείο έως τη Γ΄ Γυμνασίου.

β) σε κάθε τάξη δημιουργούνται προγράμματα καλλιέργειας δεξιοτήτων από τις υποενότητες, όπως αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί με σύνδεση κατά το δυνατό και με τα γνωστικά αντικείμενα των Προγραμμάτων Σπουδών (όπου είναι εφικτό). Για παράδειγμα η υποενότητα Παγκόσμια & τοπική φυσική κληρονομιά, μπορεί να συνδεθεί με τους στόχους του προγράμματος σπουδών της Γεωλογίας - Γεωγραφίας της Α΄ Γυμνασίου, ή η υποενότητα Διατροφή με τη Μελέτη Περιβάλλοντος της Α΄ Δημοτικού, ή η Οδική ασφάλεια με την ενότητα «Ασφαλώς ... κυκλοφορώ» της Γλώσσας της Δ΄ Δημοτικού κ.λπ.

γ) Στην Γ΄ Γυμνασίου οι Θεματικές Ενότητες των εργαστηρίων συνδέονται με τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό ως Θεματική Ενότητα «ομπρέλα». Για παράδειγμα στην πρώτη Θεματική Ενότητα μπορούν να συνδυαστούν θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης με επαγγελματικό προσανατολισμό από τον χώρο της Υγείας, στη δεύτερη από το χώρο του περιβάλλοντος κ.λπ.

Αλληλεπίδραση Εργαστηρίων Δεξιοτήτων (ΕΔ) και ΠΣ- Προτάσεις

Τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων τέμνουν το Πρόγραμμα Σπουδών και το Ω.Π. τόσο κάθετα όσο και οριζόντια.

Ως προς το περιεχόμενο σπουδών

Η θεματολογία των ΕΔ αλληλεπιδρά με το περιεχόμενο σπουδών των μαθημάτων με τρόπο διαθεματικό.

Στις δραστηριότητες των ΕΔ αξιοποιούνται οι γνώσεις του ΠΣ για να επιλύσουν οι μαθητές προβλήματα, για οργανώσουν μια δράση, για να επεξεργαστούν και ερευνήσουν ένα θέμα.

Παραδείγματα

1. Στη θεματική ενότητα «**Φροντίζω το περιβάλλον**» των **ΕΔ** υπάρχουν προγράμματα καταγραφής και στατιστική μελέτη διαβαθμισμένης δυσκολίας ανά τάξη για την παρακολούθηση της ρύπανσης, για την παρακολούθηση του προγράμματος ανακύκλωσης του σχολείου και για τη συμμετοχή στην εθνική καμπάνια για το μηδενικό πλαστικό.
2. Στο **ευ ζην** οι μαθητές αξιοποιούν τις βασικές γνώσεις των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών για να ευαισθητοποιήσουν τη σχολική τους κοινότητα στα θέματα της ασφάλειας.

Τα προγράμματα σπουδών των ΕΔ αναφέρουν τη συνάφειά τους με πεδία των ΠΣ. Τα περισσότερα κεφάλαια των μαθημάτων μπορούν να παραπέμπουν στην εργαστηριακή επεξεργασία και τη γενίκευση των γνώσεων.

Παραδείγματα

1. Οι ανθρωπιστικές επιστήμες μπορούν να παραπέμψουν στις ψηφιακές ανθρωπιστικές εφαρμογές και σε εργαστήρια που περιλαμβάνουν την ψηφιακή αφήγηση.
2. Οι μαθηματικές επιστήμες μπορούν να βρουν εφαρμογές στα θέματα του ευ ζην όπως είναι οι χρήσιμες μετρήσεις για τη διατροφή, μαθηματικά στην κουζίνα και στην κοινωνική ενσυναίσθηση όπως είναι η ποσοτική ανάλυση δεδομένων στην έρευνα.
3. Οι φυσικές επιστήμες μπορούν να βρουν πολλές εφαρμογές σε όλες τις θεματικές των ΕΔ.

Τα ΕΔ εισάγουν νέες θεματικές περιοχές οι οποίες προσεγγίζονται με ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση και υποστηρίζουν τον κριτικό μετασχηματισμό της γνώσης. Στις δραστηριότητες των ΕΔ καθώς καλλιεργούνται οι δεξιότητες ζωής βρίσκουν ταυτόχρονα εφαρμογή οι γνώσεις και σχολικές δεξιότητες.

Για τούτο προτείνονται τα εξής:

Α) Τα ΠΣ και τα σχολικά εγχειρίδια όλων των μαθημάτων και τάξεων να υιοθετήσουν τις νέες θεματικές στο υλικό τους.

Σύγχρονα θέματα ως θεματολογία, ως έννοιες ή ως και εκπαιδευτικό υλικό (εικόνες, παραδείγματα)

Οι Παγκόσμιοι στόχοι Αειφορίας
 Η κλιματική αλλαγή
 Τα δικαιώματα του παιδιού
 Μηδενικό πλαστικό
 Τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα της γυναίκας, τα δικαιώματα των αναπήρων
 Η ισότητα
 Η δημοκρατία
 Η διαφάνεια και η διαφθορά
 Ο χρηματοπιστωτικός γραμματισμός
 Η συμπερίληψη και η προσβασιμότητα
 Η σχέση μας με τα ζώα
 Σκύλοι συνοδοί, Θεραπευτική σχέση με τα ζώα
 Η υγιεινή διατροφή
 Η ψηφιακή διακυβέρνηση και η ψηφιακή επικοινωνία στα ψηφιακά κοινωνικά δίκτυα
 Οι ψευδο-ειδήσεις (Fake news)
 Η ασφάλεια: οδική, στο διαδίκτυο, στο σπίτι, στο σχολείο
 Πολιτιστική κληρονομιά και η άυλη πολιτιστική κληρονομιά
 Ο πολιτισμός, οι τέχνες, οι γλώσσες του κόσμου
 Ειρήνη και ειρηνική επίλυση προβλημάτων
 Η διαμεσολάβηση
 Ο Εθελοντισμός
 Το ολοκαύτωμα των Ρομά
 Αμφιλεγόμενα ζητήματα

Β) Κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς να καταρτίζεται ένα συλλογικό Σχέδιο δράσης όπου στο πλαίσιο του Συλλόγου Προσωπικού λαμβάνονται οι σημαντικές αποφάσεις για τη στοχοθεσία των ΕΔ ως προς την πρόοδο της σχολικής κοινότητας.

Παράδειγμα

Στα ΕΔ της θεματικής της περιβαλλοντικής τα παιδιά μελετούν την αυλή του σχολείου ως προς τις υδρορροές και εξασφαλίζουν την ασφάλεια ώστε να μην πλημμυρίσει, κατασκευάζουν ένα κήπο στο ποιο πρόσφορο σημείο της αυλής και στην συνέχεια μια εφαρμογή για αυτόματο πότισμα ή ένα πρωτόκολλο διαδικασιών για τη φροντίδα του.

Ως προς τη διδακτική μεθοδολογία

Στα ΕΔ οι μαθήτριες και οι μαθητές εργάζονται με διερευνητικές διαδικασίες, συζητούν, επιχειρηματολογούν, διερωτώνται με διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης, προβληματίζονται, κατασκευάζουν, παρουσιάζουν, οργανώνουν, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και δοκιμάζουν τις ικανότητές τους μέσα από διαφορετικούς ρόλους στην ομάδα.

Για τούτο προτείνεται σε κάθε ενότητα του ΠΣ όλων των μαθημάτων να υπάρχει αναφορά- παραπομπή στα ΕΔ.

Παραδείγματα παραπομπής στα ΕΔ

- Οργανώστε μια παρουσίαση για το θέμα
- Συζητήστε τις προεκτάσεις και την πιθανή επίδραση που μπορεί να έχει το θέμα στην κλιματική αλλαγή.
- Κατασκευάστε μια μικρή εφαρμογή κάνοντας χρήση αυτών των δεδομένων ή υλικών.
- Δημιουργήστε μια ψηφιακή εφαρμογή, μια αφίσα, ένα ταμπλώ, ένα άρθρο σχετικά με το θέμα.
- Εντοπίστε ένα παιχνίδι ή δημιουργήστε ένα παιχνίδι για την εξάσκηση ή την επίλυση του προβλήματος.
- Αναζητήστε εφαρμογές αυτής της έννοιας στην καθημερινή ζωή και προτείνετε τρόπους εξέλιξής τους για καλύτερη ζωή.
- Ερευνήστε τα συναφή επαγγέλματα και τον τρόπο εξέλιξής τους.

Ως προς τα σχολικά εγχειρίδια και το εκπαιδευτικό υλικό

Τα ΕΔ διαθέτουν αυτόνομο εκπαιδευτικό υλικό για τις δραστηριότητες των μαθητριών/-τών. Όλο το υλικό είναι αναρτημένο σε ψηφιακή εφαρμογή του ΙΕΠ (βιβλία, οπτικοακουστικό υλικό, χρήσιμοι σύνδεσμοι, άλλες ψηφιακές πλατφόρμες, φύλλα εργασίας, διαδραστικές εφαρμογές).

Αρχικός προγραμματισμός των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων

Κατά την έναρξη του διδακτικού έτους και το αργότερο έως 30 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους, στο πλαίσιο του ετήσιου προγραμματισμού της σχολικής μονάδας, πραγματοποιείται ειδική συνεδρίαση του Συλλόγου Διδασκόντων για τον καθορισμό του ετήσιου Σχεδίου Δράσης της σχολικής μονάδας αναφορικά με τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων.

Οι υπεύθυνοι/-νες εκπαιδευτικοί για τη διδασκαλία των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων σχεδιάζουν τα αντίστοιχα Προγράμματα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων. Ο σχεδιασμός περιλαμβάνει υποχρεωτικά την υλοποίηση των τεσσάρων (4) Θεματικών Ενοτήτων και δύναται να περιλαμβάνει από 20 ως 28 Προγράμματα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων, δηλαδή 5

έως 7 εβδομάδες ανά Θεματική Ενότητα. Τέλος, συντάσσεται σχετικό πρακτικό Συλλόγου Διδασκόντων, αντίγραφο του οποίου κοινοποιείται στην οικεία Διεύθυνση Εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο του ΩΠ του νηπιαγωγείου τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων προτείνεται να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης και να υλοποιούνται κατά την πρωινή λειτουργία και στο χρονικό διάστημα (διδασκτικές ώρες) που ορίζεται για τις «Οργανωμένες Δραστηριότητες και διερευνήσεις με βάση το ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ», σε τρεις (3) διδασκτικές ώρες, κατανεμημένες δύο (2) με τρεις (3) φορές την εβδομάδα. Ο/Η νηπιαγωγός έχει την ευελιξία να επιλέγει ανάλογα με το πλαίσιο, τη δυναμική της ομάδας και τα ενδιαφέροντα των νηπίων, τη θεματική που θα διαπραγματεύεται στην τάξη.

Για το Δημοτικό προτείνεται τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων να αντικαταστήσουν τις ώρες της Ευέλικτης Ζώνης καθώς ο σκοπός τους ταυτίζεται με τον σκοπό και τη θεματολογία της. Η «Ευέλικτη Ζώνη Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων», επεδίωξε με την ελεύθερη και ενεργητική της θεματολογία να αντισταθμίσει την ανελαστικότητα, τις μονομέρειες και τον πολυκερματισμό του παραδοσιακού σχολείου και να διαποτίσει με τις αρχές της και τις πρακτικές της την καθημερινή διδασκτική πράξη³.

Μετά από 20 χρόνια εφαρμογής της «Ευέλικτης Ζώνης Διαθεματικών και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων» τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων εμπλουτίζουν τη θεματολογία της με συγκεκριμένες Θεματικές Ενότητες, απαραίτητες για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την απόκτηση ικανοτήτων και τη διαμόρφωση στάσεων ενισχύοντας την ιδιότητα του ενεργού πολίτη.

³Οδηγός για την εφαρμογή της Ευέλικτης Ζώνης, 2001, Βιβλίο για το Δάσκαλο, Π.Ι.

Κεφάλαιο Ε΄

Εκπαιδευτικό υλικό για τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων

Στο επιμορφωτικό υλικό θα βρείτε πάνω από διακόσιες (200) πλήρεις εκπαιδευτικές προτάσεις αναπτυγμένων εργαστηρίων στην παρακάτω δομή:

Θεματική	1. Ζω καλύτερα - Ευ Ζην	Υποθεματική	Ψυχική Υγεία
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Β΄ Γυμνασίου		
Τίτλος			
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	Ζωής: Ενσυναίσθηση και ευαισθησία Μάθησης: Επικοινωνία και Συνεργασία. Του νου: Επίλυση προβλημάτων		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική			

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
	Ας γνωριστούμε -ποιοι είμαστε; 	
	Φτιάχνουμε τους κανόνες της ομάδας μας 	
	Εγώ έφηβος - ποιος είμαι; τι θέλω (εφηβεία και αλλαγές) 	
	Τα συναισθήματά μου και εγώ 	

	<p>Μπορώ να αποφασίσω για μένα</p>	
	<p>Μπορώ να πω όχι – δύσκολες συμπεριφορές</p>	
	<p>Βάζω στόχους και προχωρώ - Αξιολόγηση</p>	

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις

Σημειώσεις:

Εκτός του εκπαιδευτικού υλικού που παρουσιάζεται στο παρόν επιμορφωτικό πρόγραμμα κάθε εκπαιδευτικός θα μπορεί να ανατρέξει στην ειδικά διαμορφωμένη ψηφιακή πλατφόρμα- αποθετήριο των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων
<http://iep.edu.gr/el/psifiako-arithmetirio/skill-labs>

Εκεί μπορεί να εντοπίσει:

- A) εκπαιδευτικά προγράμματα ανά θεματική ενότητα και τάξη,
 - B) προτάσεις εκπαιδευτικού υλικού προς αξιοποίηση, όπως επίσης και σχετικούς οδηγούς εκπαιδευτικού,
 - Γ) οπτικοακουστικό και ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό ή/και φύλλα εργασίας, προτεινόμενες σχολικές δράσεις για εργαστηριακή και βιωματική προσέγγιση του προς μελέτη θέματος, φύλλα αξιολόγησης και αυτο-αξιολόγησης και σε ορισμένες περιπτώσεις, ενημερωτικό υλικό προς τους γονείς, κατάλληλα διαβαθμισμένο ανά τάξη,
 - Δ) εκπαιδευτικό υλικό **φορέων και στοιχεία επικοινωνίας** για την πρόσκληση σε ενημέρωση, τη διοργάνωση συνεργειών ή σχετική ενημέρωση που προσφέρει ο φορέας
- Στα προτεινόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα και εργαστήρια προβλέπονται οι κατάλληλες προσαρμογές και διαφοροποιήσεις για μαθητές και μαθήτριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αναπηρία, γλωσσικές ή πολιτισμικές διαφορές ή άλλες δυσκολίες.

Καλή επιτυχία!